

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Microsynodus Norinbergen.

Mosham, Ruprecht von

[Köln]

VD16 M 6434

Sententia Brevis Et Compendiosa Rvdberti à Mosham Doctoris, Decani
Patauien[...], de summo articulo Iustificacionis, qui nunc passim
contrauertitur. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-36760

SENTENTIA

BREVIS ET COMPENDIOSA RVD-
berti à Mosham Doctoris, Decani Patauicē, de summo
articulo iustificationis, qui nunc passim contrauertitur,

Ad quatuor Ecclesiastas Norinbergenē, nempe
doctorem Venceslaum Linck, Andream
Osiandrum, Thomam Venatorium

& Vitum Theodorum,

à die xiiij. Octob.

Anno 1539

PRIMO *asserit Decanus, q̄ ista locu-
tio & doctrina, indifferēter
& more Lutheranorū prolata & prædicata: So-
la fides iustificat, Opera non iustificant: non solum
sit scandalosa, sed plane impia, contra scripturas
euangelicas & apostolicas, & id quidem multipli-
citer & uarijs de causis.*

*In primis, quia uera, efficax & iustificās fides, nunq̄
est sola, quia perpetuo & inseparabiliter secum ha-
bet & in se comprehendit uerbum & charitatem.*

*Et quemadmodum uera & efficax fides nunquam est
sola, sic etiam uerum & efficax uerbum dei, nunq̄*

a ij

DE FIDE MONARCHA

est solum: Quia perpetuo & inseparabiliter secum
habet fidem & charitatem.

Et ut uerbum dei uerum & efficax nunquam est so-
lum, sic uera diuina & efficax charitas nunquã est
sola: Quia perpetuo & inseparabiliter secum ha-
bet & in se claudit fidem & uerbum.

Ex his consequitur & declaratur, q̄ fides iustificans
nunquam simpliciter sit sola, monacha & solitaria:
Sed est sola, quemadmodum deus solus est, qui est
trinus solus & unus.

Ergo fides sola, monacha & solitaria, quæ est absq̄
uerbo & charitate, absq̄ lege fidei & obedientia,
non iustificat.

Ex quo infertur, q̄ ista locutio & doctrina, Sola fides
iustificat, sit scādaloſa & periculosa, uertens liber-
tatem spūs in licentiã carnis & peccādi occasiõẽ.

Et quãuis huiusmodi locutio, Sola fides iustificat, per
se sit periculosa & scādaloſa: tamen fit scādaloſi-
or & periculosior, cum additur: Opera non iustifi-
cant. Nam quãuis, qui sic periculose & scādaloſe
dicunt & docent, Sola fides iustificat, aliquo præte-
xtu scripturarum se tueri possunt, q̄ recte dicantur,
quemadmodum recte dicitur si recte doceatur, Sola
fides iustificat: Tamen cum addunt indifferentes,

confuse & absq; discrimine, Opera non iustificant, seipso produnt, q; plane fidem monacham & solitariam absq; uerbo & charitate docent.

Nam cum nullam differentiam & discrimen, more Apostoli Ro. III. VII. & VIII. faciant inter opera fidei & opera incredulitatis, inter opera dei & opera diaboli, inter legem dei & legem peccati, inter legem fidei & operum, inter legem spiritualem & carnalem, inter legem spiritus uitæ, quæ nos liberos reddit à iure peccati & mortis, & inter legem spiritus mortis, quæ nos seruos reddit peccati & diaboli: manifeste declarant, se uerbum & charitatē à fide separare. Nam cum dicunt, *Sola fides iustificat, Opera legis non iustificat, nec addunt differentiam legis & operum, confusa & indocta locutione auditores seducunt & perplexos reddunt, male secantes, iuxta Apostolum, uerbum ueritatis. Separant enim legem dei & fidei à deo & à fide, effectum à sua causa seiungentes. Et sic fidem à dextra priuant uerbo, cum in uerbo sit lex dei & lex fidei comprehensa, & absque uerbo & lege uoluntas dei intelligi & præstari non possit, Deinde huiuscemodi locutione & doctrina à sinistra priuant & castrant fidem charitate.*

DE FIDE MONARCHA

Nam cum dicunt & docent: Sola fides iustificat,
Opera non iustificant: nec faciunt differentiam inter
opera fidei & opera infidelitatis, inter opera car-
nis & opera spūs, inter opera fidei, noui testamēti,
nouæ creaturæ, fidei per dilectionē operantis, & in-
ter opera legis ueteris fermenti & incredulitatis:
planiſſime charitatem à fide auferunt & ſeparant,
docentes ueram fidem monarcham, à dextra carētem
uerbo, à ſiniſtra charitate. Præterea iſta locutio,
Sola fides iustificat, etiamſi non addatur: Opera nõ
iustificant, non ſolum eſt ſcandalofa & periculofa,
ſi more Lutheranorum proferatur & prædicetur,
ſed etiam inſolita & hyperbolica, præter uſum ſcri-
pturæ ſacræ. Nam Chriſtus & apoſtoli nuſquam
ſic locuti ſunt, nec docuerunt, nec dixerūt: Sola fides
iustificat, Opera non iustificant.

Nec obſtat, q̄ Chriſtus Marci V. & Lucæ VIII.
dicat, *μόνον τίσθε*, Solummodo crede: Nam cum
per Chriſtum iubemur ſolummodo credere, ſtatim
intelligimus, q̄ debemus uerbo ipſius credere &
obedire. Nam credendo & obediendo uerbo, præſta-
mus charitatem erga deum & proximum. Quia uer-
bum dei nihil præcipit, niſi fidem & charitatē.
Igitur multo rectius, ſanctius & minori periculo dicit

ET MONACHA.

tur, *μόνον πίστις*, Solummodo crede: quā, Sola fides iustificat. Nam cum audio, q̄ debeo solummodo credere, circūspicio quid credendum, cui credendum, quomodo per fidem sim iustificandus.

Adde, q̄ more scripturæ sacre Christi & apostolorum loquendum & docendum est. Christus autem & apostoli nullibi sic dixerunt nec docuerunt, Sola fides iustificat, Opera non iustificāt. Quia fides sola nunquam est, neq; sola iustificat.

Præterea magnum piaculum est, scripturæ sacre & præceptis dei, uerbisq; diuinis aliquid addere uel detrabere. Cum autem uerbum fidei sit sacratissimū, maximum & inenarrabile mysterium cōtinens, non erat facile aliquid addendum, præsertim tale uerbū prægnans & restrictiuum, quale est hoc uerbum Sola, quod tantam stragem & perturbationem hactenus in repub. christiana & ecclesia Christi fecit & excitauit.

Apostolus Paulus, maximus & perpetuus præco fi
dei, nusquam dicit: Sola fides iustificat. Nam nec fi
des quidem per sese iustificat, sed est instrumentum
et organum spirituale, donum spiritus, quo uerbum
dei, hoc est Christum, apprehendimus. Hic est iu-
stus ille, qui iustificat iniustum & impium. Hinc

Fides per se
se non iustifi
cat, q̄a fides
carnis & ho
minis solanō
iustificat, sed
fides spūs, fi
des dei, fides

DE FIDE MONARCHA

Apostolus ait nos iustificari ex fide, per fidem, fide, per legem fidei, Ro. iij. Præterea dicit iustitiam dei patefieri ex fide in fidem, Quia iustus ex fide iudicatus est, Ro. I. Item ait: In Christo Iesu nec circūcisio quicquam ualet, nec præputium, sed fides per dilectionē operans, sed noua creatura. Item circūcisio nihil est, præputium nihil est, sed obseruatio mandatorū dei. Nullibi dicit Apostolus, nullibi Christus, Sola fides iustificat, Opera non iustificant. Tametsi recte & sancte dici potest, Sola fides iustificat, si recte & sancte doceatur atq; declaretur. Dicere autem & docere confuse, indifferenter & indiscriminatim, Sola fides iustificat, Opera autem non iustificant, ferri & tolerari in ecclesia Christi non potest nec debet.

Hic ecclesia
stæ Norimb.
in episto. sua
q̄ r̄ndent de
cano, magis
muti sunt, q̄
piscis. Proh
pudor, est ne
filere, respon
dere?

Nam cum peccemus quotidie & in horas tripliciter, nempe corde, ore & opere, necessum est, ut similiter tripliciter pœnitentiā agamus, resurgamus, & iustificemur, uidelicet, corde, ore & opere. Quia corde creditur ad iustitiam, Ore fit confessio ad salutem, Opere autem præstatur charitas ad perfectionē. Ad quam perfectionē omnes christifideles tenentur et obligantur, iuxta illud: Estote perfecti & sancti, sicut pater uester, q̄ in cælis est, perfectus & sanctus est. Et Apostolus I. T. beß. ult. iubet nos sanctificari. to

tos spiritu, anima & corpore, ut in nullo possimus cui
pari. Et ibidem ait, q̄ deus fidelis sit qui uocauit nos,
qui & facit, nempe ut simus sancti toti.

Cum igitur opere peccemus, consequitur, ut &
opere iustificemur. Nam quemadmodum opera in-
credulitatis damnant, sic opera fidei iustificant.
Hic attendant aduersarij quid respondere uelint
aut possint.

Inobedientia est effectus, fructus & opus incre-
dulitatis, per quod ingressum est peccatum & mors,
quo demum Adam paradiso pulsus & mortuus est.
Cum igitur opere, facto & effectū, non uano uerbo
aut cogitatione, sed inobedientia Adæ, peccatū &
mors intrauit in mundum, Roman. V. igitur opere,
facto & effectū iustitia erat per Christum restitu-
enda, qui per obedientiam, qua obediens fuit usq̄ ad
mortem, restituit iustitiā & uitā. Ergo & nos pecca-
tores & posterij Adæ, sumus facto, effectū & ope-
re fidei ad iustitiam restituendi & iustificādi, non ua-
no, ficto & inani uerbo fidei, sed opere & ueritate.
Et quemadmodum Iohannes iubet, quod debeamus
diligere fratres, non sermone & lingua, sed opere
& ueritate: sic nos debemus in Christum credere,
non lingua & sermone, sed & opere & ueritate.

b ij

Nihil prorsus hoc loco
rñderunt, qm̄
quidē nō po-
tuerūt. Hinc
toties testan-
tur sese nihil
deinceps pri-
uato nomi-
ne mecum
acturos.

DE FIDE MONARCHA

Nam si opus aut factum à uerbo separes, non uerbum dei, sed diaboli & mendacij est. Nam ubi uerbum fidei adest, factum & opus inseparabiliter adest. Quòd si factum & opus deest, uerbum fidei non est, sed incredulitatis. Quia ueritas in eo nõ est. Igitur opera fidei & ueritatis iustificat, quia opera incredulitatis & mendacij damnant. Nunc uident Lutherani ecclesiastæ, quid agant cum dicunt: Sola fides iustificat, Opera non iustificat.

Impie igitur & scandalose dicitur & docetur: Sola fides iustificat, Opera non iustificat.

Nam quauis legis & carnis opera, quæ sunt execratio coram deo, non iustificat, tamen nouæ legis, nouæ creaturæ, spiritus dei opera iustificat: quia non sunt nostra opera, sed dei opera, quæ deus per fidem & spiritum, tanquam uirtutes suas & effectus fidei operatur in nobis, de quibus gloriari nihil possumus, ut ait Apostolus Ro. iij. Vbi igitur gloria-
tio? Exclusa est. Per quam legem? operum? Non, imò per legem fidei. Sic etiam Abraam non habuit, quod gloriaretur apud deum, Ro. iij.

Abraam gloriari non potuit, nisi in deo, quia fides donum dei est, Ephes. 2.

Ergo lex fidei, tanquam effectus, factum & opus fidei, iustificat. Impium igitur est dicere, & indifferenter & confuse asserere: Sola fides iustificat,

Opera non iustificant.

Hinc Apostolus non minus grauius q̄ minaciter ad Gal. VI. inquit: Ne erretis, deus non irridetur: quod enim seminauerit homo, hoc & metet. Nam qui seminat per carnem, de carne metet corruptionem. Sed qui seminat per spiritum, de spiritu metet uitam æternam. Hic Apostolus expresse tribuit operibus fidei & spiritus, non solum iustificationem, sed etiam uitam æternam.

Sic etiam Iohannes grauius hortatur & admonet, ueluti à doctrina Lutherana dehortās ac deterrēs, I. Iohan. III. cum ait: Filioli, nemo uos seducat: qui facit iustitiam, iustus est, sicut ille iustus est. Qui committit peccatum, ex diabolo est. Ex quibus omnibus consequitur, q̄ uerbū dei, lex dei, in qua uoluntas dei comprehensa & inclusa est, sit per obedientiā præstanda, opere exprimenda & facienda, non credenda tantum.

Falsum igitur est, q̄ sola fides iustificet, & q̄ opera non iustificent. Nam opera fidei nihil aliud sunt, q̄ effectus fidei. Effectus autem à sua causa separari non debet neq̄ potest, & fortius & certius ipse effectus cum causa iustificat, quam causa absq̄ effectu, imò causa absq̄ effectu, hoc est, fides absq̄ fa-

DE FIDE MONARCHA

Sto & opere nihil prodest, imò nihil est, quia mortua
 est. Hinc Lutherani falsò iactant p̄ suum dogma eu-
 angelium renatum, cum nunquam magis fuerit sepul-
 tum, quandoquidem mortuam & sepultam fidem præ-
 dicant. Est enim fides sine operibus mortua. Et quæ-
 admodum Paulus ad Roman. ij. inquit: Circūcisio qua-
 dem prodest, si legem seruaueris: quòd si transgres-
 sor legis fueris, circūcisio tua in præputium uersa est.
 Sic & ego dico: Fides quidem tua prodest, si legem
 seruaueris: quòd si transgressor legis fueris, fides tua
 in incredulitatem uersa est. Non enim qui legem audi-
 unt, iusti sunt apud deum, sed qui legem factis expri-
 munt, ij iusti habebuntur, ut Apostolus ad Rom. ij.
 claris uerbis testatur, inquit: Non enim auditores
 legis iusti sunt apud deum, sed factores legis iustifi-
 cabuntur. Sic & ego dico & assero: Non prædicato-
 res & auditores fidei, iusti sunt apud deum, sed factores
 fidei iustificabuntur. Quid hìc quæso respon-
 debūt Lutherani? Nam hoc loco ipsi uidebitur Pau-
 lus pugnare cum Paulo, & sibi ipsi non minus esse con-
 trarius, quam Iacobus cum Paulo, cum Iacobi. ij. in-
 quit: Videtis igitur, quòd ex factis iustificetur homo,
 non ex fide tantū. Hic hæsitabunt & ignorabunt Lu-
 therani dogmatistæ omnes Paulum concordare cum

Nec hac tã
 graui & ad-
 mirabūda in-
 sultatione &
 rogatiōe de-
 cani excitati
 sunt ecclesia
 stæ Morinb.
 ut quicq̃ dis-
 serte & aper-

ET MONACHA.

Paulo, cum statim ad Romanos. iij. diuersum uideatur dicere & docere, cum ait nos iustificari gratis si de absq; operibus legis. Et ignorabunt quidem Lutherani, non minus Paulum concordare cum Paulo, quam ignorarunt hactenus Iacobum cum apostolo Paulo concordare. Hic nullum ipsis est remedium, nisi ut dicant (modo possint & audeant) epistolam Pauli, non esse Pauli & apostoli, sicut dicere ausi fuerunt, epistolam Iacobi, non esse Iacobi & apostoli. Vel si magis uolunt, possunt dicere, capitulum secundum ad Romanos esse supposititium & non esse Pauli, quia cum capitulo tertio ad Romanos non conueniat, sicuti Iacobus cum Paulo ad Romanos. iij. non conuenit, quauis pulchre & apposite cum Paulo ad Roman. ij. conueniat, imò cum toto Paulo conuenit, sicuti Paulus perpetuò sibi conuenit. Ergo fides monarcha que nunquam est sola, sed est sola, trina & una, quæ ad modum deus solus, trinus & unus est, iustificat, non autem monacha Lutheranorum fides.

Igitur factores legis fidei, iusti sunt & iustificantur apud deum, non auditores & iactatores fidei tantum. Quandoquidem ex factis iustificatur homo, non autem ex sola monacha Lutheranorum fide.

te rñderent.
Nuncq; tacuisse nocet, nocet esse locutum.

Monarcha fi
des ἀπὸ τῆς μο
ναρχίας, ἀπὸ
τῆς μοναρχίας
τῆς μοναρχίας
dicta.

Monarcha autē fides recte & pie dicitur, quia Chri-
stus monas et monarcha, princeps regum terrae est,
et nulla alia re, nisi monarchica illa sola fide ἀπὸ τῆς
μοναρχίας dicta, apprehendi, credi & intelligi po-
test. Quia ipse est iustitia, sapientia, sanctificatio,
redemptio & uictoria nostra. Quia quicquid habet
Christus, per solam illam omnipotentissimam fidem
acquirimus & nobis propriū facimus. Quandoqui-
dem si in sermone eius manemus, uere discipuli eius
sumus, & cognoscemus ueritatem, & ueritas libe-
ros reddet nos, Iohan. VIII. Hoc modo sola fides
iustificat, si trina sola & una est, semper in se clau-
dens & continens uerbum & charitatem. Nec rep-
gnat, q̄ hic tragice clamabunt Lutherani, cælum &
terram inuocantes, Et hoc nouum & inauditum est,
q̄ fides sit sola, trina & una. Non sic locutus est
Christus, non sic apostoli. Ad quod respondeo.
Quāuis Christus & apostoli sic locuti non sunt,
tamen sic loquitur ecclesia & spiritus Christi.
Nam cum ecclesia absq; controuersia sancte & pie
dicat, q̄ deus est solus, trinus & unus: eodem spiri-
ritu & fundamēto, dici & doceri potest, q̄ fides sit
sola, trina & una, ut diuinum illud organum & in-
strumentum, nempe fides, donum dei inenarrabile,

quo immediate deus solus, trinus & unus, atq; diuina illa trinitas apprehenditur, sit etiam solum, trinum & unum, ut organū sit aptum sensui diuino comprehendendo. Et quemadmodum, ut ait Ecclesiasticus, semper est unum contra unum, & duo contra duo: sic hic tria sunt ad tria, ut sola, trina & una fides, comprehendat, intelligat & cognoscat, apte et conuenienter solum, trinum & unum deum.

Præterea cū Lutherani noua, insolita et hyperbolica locutione & dogmate, ueluti nouo & inaudito morbo perturbârunt rempub. Christianam, necesse fuit noua & insolita doctrina & locutione, ueluti nouo remedio, ex spiritu Christi nato & donato, nouo huic morbo mederi, & nouam illam pestem corpori & ecclesie Christi immissam, nouo & inaudito remedio curare, & ex pectoribus Christi fidelium eradicare. Sola fides iustificat, Opera non iustificat, morbus nouus est. Contra, Fides non est sola, sed est trina, sola & una, remedium est. Fides sola iustificat, pestis noua est. Fides monarcha non monacha, sola iustificat, antidotum nouum quidem, sed admodum necessarium & salutiferū est. Opera non iustificat, canceris noua species est. Opera fidei et spiritus iustificat, non nouum, sed antiquum eccle-

Vt sola & vnitina fides cōprelūdit solum & vnitrinū deum, ita etiā solū & vnitrinum verbum.

DE FIDE MONARCHA

214 v

sic & orthodoxorum amuletum est.

Quādmō
dū necessaria
est cognitio
diuinæ trini-
tatis, sic etiā
necessaria est
cognitio v-
nitriui uerbi

Cum itaq; Christus monarcha iubet, *μόνον πισθεύετε*, oportet nos tanquam credentes & obediētes, diuinā trinitatem, patrem, filium & spiritum sanctum *μὴ χωρῆς*, per uerbum, fidem & charitatem apprehendere, ut recte & perfecte ducamur ad cognitionem diuinæ trinitatis.

Fides mona-
cha vñ dicta

Ut igitur fides monarcha à monarchia illa cælesti *ἐκ πνεύματος* & ex spiritu & medulla euangelij nata, recte pieq; dicitur: sic fides monacha, spoliata & priuata uerbo & charitate, recte à solitudine & monachismo dicitur monacha, ex spiritu & medulla euangelij nata & manifestata est. Quia non sola Lutheranorum fide iustificamur, sed operibus fidei & spiritus & per legem fidei.

Nec sufficit in Christum credere, sed necesse est cum eo pati, agere & operari, ad Philip. I. Siquidem simul cum eo patimur, ut unā cum illo glorificemur, Roman. VIII. Et sic oportet Christum induere, spiritu ambulare, ut concupiscentias carnis non perficiamus, non solum more Lutheranorum in Christum credere: quia uoluntas dei per obediētiam faciēda & opere præstanda est, non credēda tantū. Quia

Christus inquit: Non omnis, qui dixerit mihi domine domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui fecerit uoluntatem patris mei, qui in caelis est.

Et quemadmodum sic dicenti & docenti Christo Paulus non est contrarius, cum ad Romanos X. ait, Quisquis inuocauerit nomen domini, saluus erit: sic etiam Iacobus non est contrarius apostolo Paulo, cum inquit Iacob. ij. Videtis igitur, quod ex factis iustificetur homo, non ex fide tantum. Hic recte Lutherani suam monacham fidem in Germanicis suis biblijs transtulerunt & prodiderunt: Non ex fide tantum,

Nicht aufs dem glauben allain/

Cum tamen fidem monarcham a Christo monarcha traditam & manifestatam, cum dixit: *μόνον πισθες*, non uiderunt, nec pro suo commodo & causa transtulerunt,

Glaub allain/

sed uerterunt,

Glaub nuer/

Vt Papistae aduersarij haberent, quod caeci contra se & pro Lutheranis transferrent. Verterunt enim

Τὸ μόνον πισθες,

Glaub allain/ Glaub nuer allain/

Nechic quic
q̄ aperte re-
spondent ec-
clesiastæ No-
rinbergeñ.

Doctor Ioh.
Eck. & Diet-
tenberger in
bibl. suis ger-
manicis & in
antiquissima
& primit^o ex-
cussa biblia
Germanica.

DE FIDE MONARCHA

Et quemadmodum scandalosum & impium esset, si diceretur & doceretur, Sola inuocatio iustificat, Opera non iustificat: sic scandalosum & impium est dicere & docere, Sola fides iustificat, Opera non iustificat, quauis Paulus dicat Rom. x. Quisquis inuocauerit nomen domini, saluus erit. Cum tamen Christus contra dicat Matth. VII. Non omnis qui mihi dixerit, Domine domine &c.

Lutherani uerbis concedunt, tamen si re negent, q̄ fides absq̄ operibus sit mortua, sicuti corpus absq̄ spiritu mortuum est. Quod si uerum est (ut est & esse debet) q̄ fides absq̄ operibus est mortua, sicuti corpus absq̄ spiritu est mortuum, & q̄ fides uiuit per opera, sicuti corpus uiuit per spiritum: consequitur necessario et irrefragabiliter, q̄ opera fidei iustificent. Nam si fides absq̄ operibus est mortua, consequitur q̄ opera sint uita & spiritus fidei, quia per opera uiuit & uiuificat fides. Ergo uita & spiritus fidei iustificat, non sola Lutheranorum fides. Quia spiritus est qui uiuificat, caro non prodest quicquam, Iohan. V I. Hinc etiam Apostolus inquit, q̄ litera occidit, spiritus autem uiuificat. Et circuncisio cordis, circuncisio est, cuius laus non ex hominibus, sed ex deo est, Ro. ij.

Miraberis lector, q̄ constanter uel impudenter potius hici epistola sua taceant ecclesie Norimbergensi.

ET MONACHA.

Dicere igitur & docere, Sola fides iustificat, Ope-
ra non iustificat: est fidem Iesu Christi laudare,
& opera dei uituperare: quia ipse operatur uirtu-
tes in nobis, & operatur omnia in omnibus, & ope-
ratur in nobis uelle & perficere. Quanto itaq; effe-
ctus est præstantior & nobilior, q̄ causa absq; ef-
fectu, tanto uerius & certius opera fidei iustifi-
cant, q̄ sola & monacha Lutheranorum fides.

Præterea Apostolus sæpe ponit & accepit effe-
ctum, factum & opus incredulitatis et fidei, pro ipsa
causa, pro ipsa incredulitate & fide, Ro. V. inq̄:
Quemadmodum per inobedientiam unius hominis
peccatores constituti sumus multi: ita per obedi-
entiam unius, iusti constituentur multi. Hic factum &
effectum incredulitatis, ponit pro ipsa causa, hoc
est, loco ipsius incredulitatis. Ro. I. & ult. coniungit
effectum cum sua causa, hoc est, obedientiam cum fi-
de, & inquit: Ut obediatur fidei, & In obedientiã
fidei inter omnes gentes &c. Et quod Ro. ult. ap-
pellat obedientiam, cum ait: Nam uestra obedi-
entia ad omnes p̄manauit, Gaudeo igitur sane de uo-
bis: hoc ipsum appellat Rom. I. fidem, cum inquit:
Primum quidem gratias ago deo meo super omni-
bus uobis, q̄ fides uestra annuntiatur in toto mundo.

DE FIDE MONARCHA

Hic ponit causam loco effectus, sicuti Roman. ult. effectum loco causa.

Hoc uerū esse satis declarabit cōclusiones Martini Luth. contra Antinomos, & nostra Axiomata inferius annexa.

Lutherani uero diuersum euangeliū à Paulo prædicantes, nihil tale docent & dicunt, sed separant effectum à causa dicentes, Sola fides iustificat, Opera non iustificant. Lex non est utilis neq; necessaria, neq; ad iustificationem, neq; ad bona opera, multo minus ad salutem. Idq; dicunt & asserunt confuse, indifferenter & absq; ullo discrimine legis fidei & operum, legis spiritualis & carnalis, legis dei & legis peccati, ut supra dictum est, ex quo innumerabiles & pudendi errores orti sunt.

Hic impie, pie detrectat Ecclesiastæ Norinberg. patrocinarium suo præceptori & magistro Mart. Luth. cū tñ hic scopus totius cōfessionis cōfistat, & leges et prophetæ Lutheranorum dependant.

Hanc admirabilem ignorantiam & errorem Martinus Luth. in omnibus ferè suis scriptis, maxime tamen in commentarijs ad Galatas, & in conclusionibus & disputatiōibus, Quod doctrina legis sit ad poenitentiam necessaria, contra Antinomos prodidit, ubi mira & subtili, sophistica & inaudita quadam contrarietate conclusionum, infinitis commissis suis erroribus mederi conatur, ut salua sit legis & poenitentiae autoritas. Tamen nihil agit, nisi quod rem in omnibus suis libris obscuratam reddit ad impietatem obscuriorem & inextricabiliorem. Nam in illis ipsis conclusionibus, quemadmodū et in alijs libris, nullam omnino

ET MONACHA.

constituit, more Paulino, differentiam & discrimen inter legem fidei & inter legem operum &c. ut iam sepius dictum est. Sed indifferenter & absq; discrimine legis dei & legis peccati, legis carnalis & legis spiritualis, ausus est dicere:

Summa, Quantum cælum à terra distat, tantum debet lex à iustificatione separari, & nihil docendū, dicendum, cogitandum, in re iustificationis, nisi solum uerbum gratiæ in Christo exhibitæ.

Hic Martinus & sui sequaces, bis & dupliciter grauissime peccant: Primum, q̄ summam & principalissimam euangelij, imò totius scripturæ legem: Deinde etiam ueram uniuersæ scripturæ diuisionem ignorant, nec recte secant sermonem & uerbum ueritatis.

Nam summa & principalissima lex euangelij & totius scripturæ est lex fidei, hoc est, ut uerbo dei uere credamus, & ueluti fidei fructum & effectum ipsam obediētiam præstemus. Quandoquidem tota & uniuersa scriptura nihil præcipit, nisi fidem, & nihil prohibet, nisi incredulitatem. Hinc Christus toties fidem inculcat, laudat & extollit, & toties incredulitatem exprobrat apostolis, tamq̄ detestatur, & tanto studio ab ea debortatur.

Scriptura tota, principaliter & originaliter, nihil præcipit nisi fidem, & nihil prohibet nisi incredulitatem.

DE FIDE MONARCHA

Quoniam itaque Martinus absque ullo discrimine legis, confuse & indifferenter ait: Summa, quantum caelum a terra distat, tantum debet lex a iustificatione separari: perinde est, ac si diceret & doceret: Summa, quantum caelum a terra distat, tantum debet fides & fidei effectus, qui est lex fidei, a iustificatione separari. Quid est hoc aliud, quam per doctrinam fidei monarchae & Lutheranorum, legem dei, legem spiritualem, legem spiritus ueritatis, destruere & extinguere? & non solum omnem pietatem, sed omne exercitium omnis uirtutis e reprobata christiana & pectoribus Christi fidelium tollere. Apostolus singularis & praecipuus praeco & buccinator fidei, noluit per doctrinam fidei legem destruere, sed statuere & confirmare, ut ipse inquit & testatur Ro. iij. Legem igitur destruimus per fidem. Absit. Imo legem statuimus. Ac si diceret: Non per magnificam illam commendationem fidei, legem non irritam facimus, sed stabilimus & confirmamus. Secundo, grauissime peccatur, cum Martinus inquit, quod in re iustificationis, nihil docendum, dicendum & cogitandum sit, nisi uerbum gratiae in Christo exhibitae. Nam euangelium non solum praedicat gratiam & misericordiam, sed etiam seueram & semper exte-

Lex fidei est norma & ratio discendae fidei, ut cum effectu credamus ut ex operibus nostris, incredulitate nostram agnoscamus, & fidem augeamus, & in plenitudine retineamus.

ET MONACHA.

mescendā iram dei super peccatis. Promittē, omni-
 bus credentibus & poenitentibus remissionem pec-
 catorum & uitam æternam, & non minus interim
 comminans omnibus incredulis & poenitentiam ne-
 gligentibus, supplicium, poenā æternam & infernū.
 Hic fons & origo est errorū omnium in Lutherismo.
 Primo, q̄ non uiderunt differentiam inter legem fi-
 dei & operum, inter legem carnalem & spirituale,
 ut iam sæpius declaratum est. Secundo, de quo nunc
 agitur, q̄ tota eorum doctrina, contempta poeniten-
 tia & cruce, in partes gratiæ euāgelicæ claudicat,
 & plus prædicat, laudat & extollit misericordiā,
 q̄ iustitiam dei. Quandoquidem plus exaggerant
 Lutherani promissiones, q̄ comminationes diuinas,
 tanquā uero fides uera & christiana non æque de-
 beat intueri comminationes, q̄ promissiones. Pro-
 ponunt quidem populo plus nimio exaggerantes de-
 xtrum latronem, in cruce credentem & inuocantem,
 & non æque sinistrum latronem, desperantem &
 blasphemantem: Petrum poenitentem & credentē,
 & non æque Iudam Ischarioten poenitentem quidē,
 sed interim desperantem & pereuntem. Tertio,
 inter alia multa in Lutherismo grauius & enor-
 miter peccatur, q̄ falso & impie asserunt, q̄ rena-

Verbo dei
 tam creden-
 dū est cū cō-
 minat, quā
 cum promit-
 tit.

d

DE FIDE MONARCHA

Hic suo more *ti, credentes et spiritum Christi habentes, non possunt*
 re tacēdo *satisfacere legi, tanquam uero Christus & spiritus*
 spondent *Christi in nobis non possit satisfacere legi, & tanq̄*
 clesiastice No *Christi in nobis non possit satisfacere legi, & tanq̄*
 rinbergen. *uero iuxta clarā Christi sententiam, credenti & fi*
 Qui tacet, cō *dem habenti, non omnia quæ præcepta sunt, nobis sunt*
 sentire uidei. *possibilia: cum tamen Apostolus clare & aperte di*
 Taciturnitas *cat, Omnia possum per Christum, qui me confortat*
 pulcherrima *& q̄ peccatum nobis non sit dominaturum, quia non su*
 uirtus. *mus sub lege carnis, sed sub gratia & sub potētia spi*
ritus dei, qui auxiliatur infirmitatibus nostris. Quē
admodū enim sine Christo nihil possumus, Iob. XV
cum ait, Sine me nihil potestis facere: sic cum Christi
et Christi spiritu omnia possumus, ut Apostolus co
firmat, cum inquit: Omnia possum per Christum, q̄
corroborat me. Præterea, si lex credentibus & re
natis esset ad plenū impossibilis, sequeretur, q̄ non in
plendo perfecte legem, fieremus & essemus rei toti
us legis: Quia si quis totam legem seruauerit, offen
derit autem in uno, factus est reus omnium, Iacob. ij.

Multis nunc *Hic intendat Ostander omnes uires ingenij sui*
 mētib' adeo *quomodo uelit absq̄ sophistica reliquias peccatorum*
 intentus attē *in Lutherismo & suam distinctionem de impossibili*
 dit, Ostander, *tate legis, quam in nouissimo suo scripto iam edito, &*
 ut ad replicā *apologia illa contra Iohannem Eckium prodidit, tu*
 decani, exau *la Moguntia*

ET MONACHA.

ri ac defendere. Nam qui credit, totā legem præstare & complere potest: Quia credenti omnia sunt possibilia, et fidem habenti, nihil est impossibile, Mar. ix. Mat. XVII. Qui uero non credit, totius legis reus est. Quandoquidem summam & principalissimam dei legem uiolat, quæ iubet, ut credamus, ut fidem habeamus, quæ inquit: *νόμον πισθῆναι*. Et tota lex in uno sermone, imò in uno uerbo completur, ut Apostolus ad Galatas inquit. Nunc clarescit, quæ portenta ex illa doctrina orta sunt, quæ asserit, quæ etiam credentibus & renatis lex sit impossibilis. De quo alio loco & tempore plura & necessaria. Sic nunc habent ecclesiastæ quatuor, scripta à me quatuor.

Primum, Axiomata mea, primæ & secundæ conflictationis &c.

Secundum, Axiomata tertiæ disputationis, contra Martinum Luthe. de doctrina legis ad poenitentiam necessaria, contra Antinomos quosdam, conclusiones &c.

Tertium, Acta & lecta coram Septem deputatis à senatu Norinbergen.

Quartum, Breuem illam sententiam de articulo Iustificationis, in gratiam & ad petitionem illorum conscriptam.

na Norinbergam trāsmis-
sam, ne ullū
quidē uerbū
hactenus re-
spōderit mu-
tus.

DE FIDE MONARCHA

Ex quibus omnibus possunt planissime, quid de tota re religionis, nempe de Papismo & Lutherismo sentiam & sentiendum censeam, & quam insignis & nouus sim in ecclesiam Christi hæreticus (ut ipsi quidem iudicant) intelligere, eorumque sententiam, ne Christo peream, quam primum aperire, eamque mihi declarare atque rescribere. Periculum enim animæ in mora est, inò maximum periculum in maxima mora.

Quòd si ad hæc pauca, pie & christiane responderint ecclesiastæ Norimbergen. suamque opinionem sincero corde aperuerint (prout mihi coram senatusconsulto coacti) polliciti sunt, propediem dabo & replicabo plura grauiora & urgentiora, sic Christo iubente & bene iuuante. Quos etiam per dilectionem spiritus rogatos uolo, ut deinceps uelint recte pieque secare uerbum ueritatis, & normam concionandi & docendi desumere. Non ex cõmentarijs uel cõmentis uerius & nouo dogmate Martini Lutheri, & huius seculi pseudoprophetis, sed ex literis propheticis, euangelicis & apostolicis. Quod si fecerint, habebunt me fratrem in Christo charissimum, & ad omnia in domino obsequentissimum. Sin minus, non desistam oportune, importu-

ET MONACHA.

ne, instare, loqui, arguere, hortari, cum omni imperio, sic Christo per Apostolum iubente & mandante. Nam in Christo Iesu, neq; Papismus quicq; ualet, neq; Lutherismus, neq; Zuinglianismus, neq; Anabaptismus, sed fides per dilectionem operans, sed noua creatura, sed obseruatio mandatorū dei. Sic Christo & Apostolo testante & docente: Et quicumq; iuxta hanc regulam incedunt, pax super eos & misericordia, & super Israelē dei.

His paucis, ueluti pœnitentiæ loco (quam orbi christiano & huius seculi pseudoprophetis, gratia & auxilio Christi denūciare & prædicare constitui) præmissis, ecclesiastas prædictos bene ualere, & quàm ocysime & christianissime mihi respondere iubeo. Rogoq; atq; obtestor per inuictam & insuperabilem ueritatem, ut dempta odibili sophistica, rem & gloriam Christi, non suam, neq; Martini Lutheri agant, semperq; illius memores, quod asserit Ecclesiast. xxxvij. ubi inquit: Qui sophisticè loquitur, odibilis est, & in omni re defraudabitur. Non enim est illi data à domino gratia, omni enim sapientia defraudatus est. Gratia & cognitio Christi Iesu sit cum omnibus nobis. Data Norinbergæ XVI. Octob. 1559.

d iij

AD LECTOREM

DEINDE *Scholia quæ in margine
huius scripti uisuntur, ad
iecimus, ut lectorem ad epistolam Norinbergen. ec-
clesiastarum, quæ nobis nostrisq; scriptis & libellis re-
spondent, legendam attentio-rem redderemus.*
Colonia Agrippin. XII. Maij. 1549

RVDBERTVS à Mosham
Doctor, Decanus Patauien &
sua manu subscriptus